

CITATELJI! Prosimo, pogledajte naštevke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebuje list Vaše sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 224. — Štev. 224

NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 18, 1943. — ČETREK, 18. NOVEMBRA, 1943

VOLUME LI. — LETNIK LI.

RUSKI UMİK IN NAPREDEK

S slovitim vdarcem so Nemci blizu Žitomira rdečo armado nekoliko potisnili nazaj, kar se je prvič zgodilo, odkar so Rusi 12. julija pričeli svojo veliko poletno ofenzivo. Poročilo iz Moskve priznava, da so Rusi sovražniku prepustili nekaj krajev, ki so jih bili pred nekaj dnevi osvobodili. Rusi pa so se v novi črti dobro utrčili.

Medtem ko so se Rusi med Žitomiro in Korostiševem nekoliko umaknili, so na drugih krajih fronte dosegli tem večje uspehe. 170 milj višje proti severovzhodu obkolijo Nemce v Rečici ter so vdrli v neko mesto 20 milj dalje proti zapadu ter ogrožajo Gomel. — Napredovali so tudi v Dnjeprovem kolenu in so 10 milj napredovali proti Korostenu ter se mu približali na nekaj milj.

Včeraj so se bili vroči boji na 400 milj dolgi fronti od Bečice do Zaporozja v Ukrajini. Hitler se še ni sprijaznil z mislijo, da bi izgubil svojo črto ob Dnjepri in pošilja na fronto zapadno od Kijeva mnogo vojaštva in orožja.

Kraje pri Žitomiru so si Nemci pridobili za ceno 73 razbitih oklopnih vozil in 1500 ubitih vojakov.

Pri Rečici, zapadno od Gomela, od koder imajo Nemci še eno železnico za beg proti Pinski, je rdeča armada generala Markiana M. Popova z naskokom zavzela trg Ozerščizno ter dospela do Dnjeptra severno od Rečice ter s tem izpopolnila obroč okoli mesta, ki sedaj na obeh koncih stoji ob Dnjepri.

Ko je bila nemška posadka v Rečici obkoljena in ji je bila odrezana pot za umik, so Rusi v zapadni del mesta vdrl s tanki in strojnici in vnel se je strahovit boj po ulicah in ubitih je bilo 1200 Nemcev.

Moskva naznanja, da je bilo včeraj na celi fronti ubitih dovali. — V črti med Dnjeprovem kolenu 3000, kjer so Rusi zadnje tedne prvič napredovali. Med Dnjeprovskim in Zaporozjem so Rusi osvobodili 7 zelo utrjenih krajev ter napredovali do pet milj.

V prodiranju proti Korostenu so Rusi zavzeli 30 mest, trgov in vasi. Prekorčili so reko Uč ter zasedli Narodiče, 25 milj severovzhodno od Korostena. V svojem prodiranju proti jugu so osvobodili Hodačke, samo pet milj od Korostena in vojaški izvedenci so učenja, da mora Korosten vsak čas pasti.

Moskovsko poročilo prvič omenja dolenji tok Pripeta, kjer

je rdeča armada zavzela Čerabolil, 57 milj severozapadno od Kijeva in 47 milj vzhodno od Narodičev. Iz zavetja Čerabolila je razvidno, da Rusi prodirajo proti severu v Belo Rusijo in proti zapadu, kjer se skušajo združiti z armado na fronti med Rečico in Gomelom. Severno od Gomela so Rusi vdrali čez reko Sož, zavzeli 2 močni utrdbi ter dospeli skoro do severnega predmestja Gomela.

General Vatutin se nabaja s svojo armado pri Žitomiru v istem položaju, kot se je nabajal v februarju, ko je zavzel Harkov, pa ga ni mogel držati, ker zaradi tajanja snega in ker so Nemci pri svojem umiku razdejali železnice, ni mogel za seboj dobiti vojnega materijala.

Nemške posadke v Belgiji in na Nizozemskem

London, (ONA) — Na Nizozemskem in v Belgiji so Nemci začeli baje čisto po nepotrebnem pošiljati sem in tje svoje čete, da bi tako skrili prebivalstvu, slabotno število svojega vojaštva.

Znano je, da so Nemci v septembru in oktobru odposlali nekaj svojih oddelkov iz Nizozemske v Italijo. Posadke, ki so še ostale v deželi, pa so dobile povelje, da se kažejo tako pogosto, da bi obstala slabitev nepopažena, ter da bi videti, ko da doživljajo ojačenja.

Posledica tega je, da prirajo Nemci vedno več parad in procesij s svojimi vojniki, v mestih in na deželi. Obenem pa so začeli utrjevati tudi kraje daleč v notranjosti — te vrste dela se nadaljujejo brez prestanka.

NEMCI ZIDAJO PODZEMELJSKE TOVARNE

London, (ONA) — Nemci si prizadevajo zdaj obnoviti industrijo porušeneja hruskega ozemlja na ta način, da zidajo velike tovarne pod zemljo.

Dela pri zidanju teh podzemeljskih tovarn, katera angleški zračni napadi močno ovirajo, se nadaljujejo dan in noč, z mrzlično naglico. V te okraje pošiljajo Nemci vedno večje množine tujerodnih delavcev.

NOVA IZDAJA
Hammondov SVETOVNI ATLAS

V njem najdete zemljevide vsega sveta, ki so tako potrebni, da morate slediti našim poročilom.

Zemljevidi so v barvah.
Cena 50 centov
Naročite pri: "G L A S U NARODA", 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

Partizanska proti-ofenziva udarila Rommela

Preko Londona prihaja poročilo, ki pravi, da so jugoslovanski partizani sporočili, da so pričeli protiofenzivo proti feldmaršalu Erwinu Rommelu, ki je pred enim mesecem pričel proti partizanom ofenzivo v namnu, da jih uniči.

Poročilo, ki so ga poslali partizani generala Josipa (Tiša) Brozovića, pravi, da se vodijo "uspešne ofenzivne operacije" v Srbiji, Sandžaku, Črni gori, Hercegovini in Makedoniji ter da so bile šestim nemškim divizijam — 60 do 70 tisoč vojakov — prizadete težke izgube v bojih z partizani v jugovzhodni Evropi.

Dočim imajo Nemci v Italiji proti zavezniški armadi Američanov in Angležev komaj kake štiri ali pet divizij vojaštva, je pa napadlo samo kraje v Dalmaciji tekom ofenzivnih operacij zadnjih dni devet nemških divizij. (K temu nisto vštete čete, ki se vojskujejo v Srbiji, Makedoniji itd.)

Radio partizanov je poročal, da so bili boji posebno hudi v krajih Grabovace, Posušje, Zadržorje, Dubno in Imotski. Bojevanje se nadaljuje vzlic velikim nemški premoči. Nemcem pomagajo ustaške čete Pavelića.

SLOVENCİ POBILI PARSTO NEMCEV V LESKOVİ DOLINI

Nemci pravijo, da so zavzeli v Sloveniji dva kraja, a so pri tem izgubili 240 mož. Zajeli so menda nekaj materijala v Leskovi dolini. Podrobnih poročil iz Slovenije ni, razen omemba, da slovenske čete kar naprej podirajo in trgajo nacijem proge v zaledju.

Partizani potisnjeni nazaj ob albanski meji

V Makedoniji blizu albanske meje so se morale čete partizanov umakniti pri Gosivarju, ker so Nemci dobili ojačenja. Spopadi pa se nadaljujejo.

V Srbiji so partizanski gerilci razdejali železniško postajo. V Bosni pa so odbili nemške napade v več krajih.

Partizani priznali izgubo otoka Pelješaca

Kairo, 16. nov. — Nemške sile vodijo močno ofenzivo vzdolž ob dalmatinski obali in jim je uspelo zavzeti še en važen otok na Jadranu — otok Pelješac. Po nemških poročilih bi bil to že sedmi otok, ki so ga naciji iztrgali iz rok partizanom tekom bojev zadnjih partitov. Nemci hočejo zavzeti celo dalmatinsko obalno območje, da tako petrgajo stike med zavezniški in partizani. — (Nadaljevanje na 4. str.)

Hull izjavil, da bodo meje določene po vojni

Washington. — Določanje mej za kakih trideset spornih krajev v Evropi bo prišlo šele po vojni, kakor je v torek obelodanil državni tajnik Cordell Hull na konferenci časnikarjev, ki so hoteli vedeti nekaj konkretnega glede tega kočljivega in nevarnega vprašanja.

Zavezniška okupacija zdaj po Hitlerju zasedenih dežel bo prinesla ljudstvom štiri glavne spremembe in sicer vojaško okupacijo zavezniškim za nedoločeni čas ali dokler bo zato obstajala potreba; dalje bodo došli ljudje po določeni mej pravico, da se izrečejo za zaželeno formo vlade, a meje same pa bodo določene šele na mirovni konferenci, kjer se bo določilo, katere države ali dežele smejo ohraniti stare meje in katere bodo morale odstopiti od svojih predvojnih mej in teritorijalnih zahtev.

Najglavnejša sprememba, je rekel Hull, bo za svobodno deželje ta, da bodo takoj dobile versko in politično svobodo oziroma svobodo govora in tiska. O tem, je poudaril Hull, so se docela sporazumele štiri velike sile, ki so imele posvetovanja v Moskvi pred kratkim.

Glede ureditve povojnih mej med različnimi državami ali deželami zapadno od Rusije, je Hull dejal, da bo stvar lažja in enostavnejša, kot bi se morda sedaj zdelo, ko postavljajo razne skupine svoje zahteve v tem pogledu pred zavezniške. Vsaka od teh skupin stavi take zahteve na podlagi teorije, da bo vsaka prizadeta dežela imela zagotovilo boljše varnosti v drugi vojni, če ji bodo priznane gotove meje.

Hull je rekel, da akcija štirih velikih sil v Moskvi lahko garantira, da druge vojne ne bo in radi tega bo določanje mej iz tega vidika lažje.

Dežele, kot je Francija, Belgija, Norveška in Nizozemska bodo imele svoje meje priznane takoj po vojni, ker radi njihovih mej ni nobenih protislovij ali zunanjih zahtev, toda dežele, ki v tem pogledu še čakajo rešitve, bodo morale počakati na rešitev in razvozlanje tega evropskega problema, preden bodo proglašene za docela samostojne.

Hull je tudi pripomnil, da dočim je on izjavil, da bo vpejlana uprava po vzoren okupacije v Italiji tudi po drugih osvobodjenih deželah, ni se s tem rečeno, da je v tem vključeno celotno problematično vprašanje teritorijalnih protislovij Evrope, katerih je najmanj o krog trideset.

Na koncu je Hull izrecno poudaril, da se o mejah ne bo govorilo pred zaključkom vojne, ker bi to znalo ovirati vojno napredovanje. Anglija in Amerika, je rekel, sta že dve leti vztrajali pri tem in pri tem bo tudi ostalo.

Dokazimo svojo moč z svojim združenim naporom, da podpiramo kampanjo za National War Fund, ter s tem podpiramo naše oborožene sile in pomagamo možem, ženam in otrokom, ki potrebujejo pomoči tukaj in zunaj.

Tajnik Hull poslal brzojav Molotovu ob priliki 10-letnice prijatelj. medsebojnih odnošajev

Washington, 16. nov. — Državni tajnik Hull je včeraj poslal vnanjemu ministru oziroma komisarju Molotovu brzojavo, v kateri je zapisal, da pomeni moskovska konferenca, ki se je pred kratkim završila v Moskvi, začetek nove dobe.

Brzojavka je bila poslana ob priliki desetletnice prijateljskih diplomatskih odnošajev med Rusijo in Zdr. državami. Hull je v brzojavki izrazil vero, da se bo prijateljstvo med obema deželama še okrevalo na podlagi tega, kar se je podvzelo in zaključilo na moskovski konferenci.

Izolacionisti bodo preiskovali avtorja knjige "Under Cover"

Washington. — Takozvani izolacionisti v kongresu nameravajo udariti po svojih kritikih s preiskavo naperjeno proti avtorju knjige "Under Cover", John Roy Carsonu.

Carlsonova knjiga se prodaja, kakor zlate menice, ker od kriva ter prikazuje v jasni luči fašistično omrežje, ki je prepletlo Zdr. države tekom časa, ko so po Evropi rogovili razni diktatorji. Vsebina te zanimive knjige izhaja zdaj dnevno v newyorškem "Post".

Izolacionisti upajo, da bodo s preiskavo Carlsona tudi diskreditirali justični oddelek radi obsodbe 33 njihovih tovaršev, ki so bili priznani krivim razvrtnih aktivnosti. Tozadevna resolucija je bila predložena kongresnemu justičnemu odseku po senatorju Wheelerju, ki je tudi sam član omenjenega odseka.

Pet dni pred predložitvijo resolucije, ki zahteva preiskavo avtorja zgoraj omenjene knjige, so se zbrali na domu senatorja Nye-ja devet senatorjev in več kongresnikov, ki so skupno zahtevali potrebno strategijo za prednošenje resolucije.

Zbrani predstavniki ljudstva so se razgovarjali o tem, kako bi se moglo v preiskavo vključiti tudi Rex Stonta, ter dr. Leona Birkhead in Prijatelj Demokracije, kakor tudi Walter Winchella — vsi ti so se namreč kritično izražali proti izolacionistom v kongresu in Winchell je zelo priporočal čitanje knjige, "Under Cover", ki povzroča senzacijo po deželi, medtem ko postaja domačim naci-fašistom čezdalje bolj vroče.

Moskva, 16. nov. — Sovjetski list "Izvestija", ki je vladno glasilo, je prinesel uvodnik, v katerem je rečeno, da je državni tajnik Hull igral posebno veliko vlogo v delovanju za zblizanje med Sovjetsko unijo in Zdr. državami.

Uvodnik je tudi poudaril, da se je tekom zadnjih deset let ukrenilo mnogo v prid izboljšanja razumevanja medsebojnih problemov in s tem se je precej dobro izkoreninilo nevarni plevel, ki je ogrožal zupanje in sporazumevanje med obema deželama.

Kaj bodo Amerikanci kupovali po vojni

Northwestern National Life Insurance Co. je med svojimi zavarovanimi člani izvedla poizvedbo, kaj bodo Amerikanci po končani vojni najbolj kupovali.

Na tozadevno vprašanje je odgovorilo 25,000 oseb. Ena tretina njih namerna kupiti hišo, 13 odstotkov jih hoče kupiti avtomobile, kakorhitro bodo vladne omejitve odstranjene, 28 odstotkov jih bo šlo na daljša potovanja, 30 odstotkov pa hoče imeti nove radije.

Vsi odgovori pa niso bili pisani s posebnim zadovoljstvom. Tako je pisal nek vojak:

"Sem prostak pri zračni sili; sem oženjen in imam šest mesecev starega sina, ki ga še nikdar nisem videl in bom po vojni brez pohištva in brez dela. Kaj mislite o tem?"

Liberalno misleč duhoven izpuščen iz službe v katoliški univerzi

South Bend, Ind. — Koncem zadnjega tedna so se pojavile zahteve, da se zopet sprejme v službo na katoliški univerzi Notre Dame duhovnika - profesorja, dr. Francis E. McMahon, ki je bil odstavljen pred zadnji teden iz razloga, da je ogrožal dobro ime univerze, ker je hotel uvajati ozir, izvajati akademsko svobodo, kakršna na katoliški univerzi pa ni dovoljena.

Predsednik univerze, Father O'Donnell, ki je odstavil McMahon, je prejel nešteto protestov in to od škofov in duhovnikov, kakor tudi seveda od lajkov ali navadnih ljudi ter od drugih važnih osebnosti.

McMahon je poučeval filozofijo na univerzi že od leta 1933 in je bil 5. novembra odstavljen od svojega mesta, ker ni hotel predočiti svojih predavanj in govorov ter poročal za tisk v odobritev in cenzuro uradu Leonarda Carrico, ki je direktor za študije in je poznan kot Francov simpatičar.

Hanson W. Baldwin se zaletava v Titove borbe

Hanson W. Baldwin piše v New York Timesu med drugim tudi to, da Moskva podpira partizane na škodo generala Mihajloviću, O Titu govori, kakor bi njegova osebnost bila se zavita v meglo. Znaša se besedno nad civilno vojno, katera pravi, da je obsednejša, kot vojna proti sovražniku — ne pove pa, na kateri strani je več borbe proti bratom, kot proti nacijem.

Članek Baldwin daje prežvekuje tisto staro frazo o balkanskem sodčku smodnika, ne pove pa, kdo užiga ta smodnik in čigavi interesi so krivi bratomorne borbe, v kolikor ni ta borba enostranska.

V Grčiji vidi Baldwin prilično iste razmere in isti položaj. Gerilci so po njegovem komaj nadležni trn v peti nacijem.

Angleško izrubo dveh dodekanskih otokov, Baldwin spretno opraviči in prikaže v luči, ki je vse milejša, kot ona s katero sveti na balkanske patriote, ki se morajo boriti z orožjem, katerega morajo najprej iztrgati sovražniku iz rok.

Koncem članka Baldwin jedeno-mrzo ugotavlja, da bi o zavezniški kolikor mogoče vrnili Balkan, na katerem morajo naciji že zdaj imeti nad 20 divizij vojaštva. Pravi, da je bilo še malo kaj, če snoh kdaj kje kako ozemlje, ki bi nudilo toliko uspeha spriču omejenega vojaškega prizadevanja.

O Jugoslovanih in Grkih pravi, da so prepirljive ali neslozne nature in vali krivdo medsebojnega bojevanja na to naravo, obenem pa vidi v tem korist za zavezniške armade, katerim ne bo treba izvajati velikih vojnih operacij na Balkanu, ker se gerilci sami tepo z njimi in jih pobijajo. Nič ne omenja razmer, ki so bile glavni vzrok nemirov na Balkanu in tudi kraljev in vlad, ki spletkarijo v inozemstvu za povratek na oblast ne omeni z nobeno kritično besedo.

"Sem prostak pri zračni sili; sem oženjen in imam šest mesecev starega sina, ki ga še nikdar nisem videl in bom po vojni brez pohištva in brez dela. Kaj mislite o tem?"

Liberalno misleč duhoven izpuščen iz službe v katoliški univerzi

V pismu naslovljenem McMahonu, piše predsednik univerze O'Donnell, da je slednji nazval španskega diktatorja Franca fašista in kar je še hujske, poslal je telegram Jožefu Stalinu, v katerem se je izrazil, kakor da predstavlja njegove tozadevne simpatije tudi simpatije milijonov ameriških katolikov.

Spriču takih in slinlihi "gerilci" je bil McMahon odstavljen, ozir, se je njegovo nepokrščno smatralo za enostavno resignacijo. Časnikarjem je Rev. McMahon povedal, da ni bilo tekom deset let njegovega poučevanja na univerzi nobenih pritožb proti njemu — te so se pojavile šele, ko je javno začel žigosati fašiste, nacije in anti-semitiste. Poudaril je, da se ne bo podal in ne bo pustil, da bi mu bila odvzeta svoboda govora, kakor mu jo, kot ameriškem državljanu, dovoljuje ustava.

GLAS NARODA

(VOICE OF THE PEOPLE)

Printed and Published by Slovenc Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakane, President; Ignaz Hudec, Treasurer; Joseph Lopata, Sec.
Manager of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

51st Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO:
\$7.-; ZA POL LETA \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.-.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj in praznikov.
"GLAS NARODA" 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1543

NEMŠKA DOMAČA FRONTA DRŽI

Časnikarski poročevalci in potniki, ki prihajajo iz Nemčije v nevtralne dežele, vedno mnogo razpravljajo o položaju v notranjosti Nemčije in v takih razgovorih pogostoma pridejo do zaključka, da nemški narod napetosti ne bo mogel več dolgo zdržati in da se bo domača fronta zlomila.

Vse drugačnega mnenja pa so trezno in resno misleči ljudje, posebno diplomati, trgovci in izkušeni opazovalci, ki pravijo, da je nemški vojaški stroj še nedotaknjen in da Himmlerjev gestapo vedno bolj trdo nastopa. Po njihovem mnenju tedaj nacizem ne bo padel vsled notranje ga poloma.

V resnici pa je položaj v Nemčiji skrajno slab v primeri s položajem v Združenih državah, v Angliji in v švedskem, ter postaja z vsakim dnem slabši, toda Nemci so se pričeli navajati na pomanjkanje in na razne omejitve že precej časa pred vojno. Nič drugega ne bo zdrnilo nemškega naroda iz potrpežljivega, tihega življenja, kot edino prava lakota.

Prebivalci Berlina in drugih mest, ki jih zavezniški aeroplani pogosto obiščejo, godrnajo samo o treh stvareh: 1. o živčevju, ki ga imajo meščani manj kot pa podežljsko prebivalstvo; 2. o pomanjkanju spanja, ker morajo vedno paziti na letanje zavezniških bombnikov; in 3. o premalem številu zaklonišč, v katera bi se mogli skriti ob sovražnem zračnem napadu. Nekateri Nemci so si kar v zakloniščih napravili svoje stanovanje.

Blago po trgovinah je izginilo in trgovine so večinoma zaprte. Oblike in obutve je zelo malo in čevljev ni mogoče dati zašiti ali potepeljati. Predno so popravljeni naočniki, vzame en mesec, kajti steklarska industrija je 100 odstotkov pod vojaško upravo.

Včeraj so nemški listi naznanili, da je vlada dovolila ženskam, da si more vsaka kupiti par nogavic. Racijske nakaznice za obleko so pa že več mesecev neveljavne.

Ker zlasti mestnim prebivalcem zelo primanjkuje živeža, si potrebne vitamine nadomeščajo s tabletami.

Nemška mesta kažejo zelo žalostno sliko. Poulične železnice le poredkoma vozijo, če sploh vozijo. Po ulicah je videti ljudi povešenih glav in žalost in potrtost jim sije iz obraza. Potovanje po železnicah je zelo težavno, ker je cel promet skrajno zmešan.

Nekaj pa je posebno značilnega in tudi vse pojasni. Do sedaj je vlada še vedno izpolnila vsako obljubo glede ureditve raznih omejitev. Odmerniki so mogoče majhni, toda kadar so bili obljubljeni, so prišli vedno v napovedani množini in so vedno na razpolago.

Prav gotovo pa Nemci pogosto pokažejo svojo željo po miru ter tudi ne prikrivajo svojega nasprotstva do nacijske vlade. Tako poroča turški list "Vatan", da v Berlinu skoro vsak dan gestapovci vstrelijo do 100 Nemcev, ki javno kličejo po miru in zavajljajo čez nacijsko vlado.

Potniki, zlasti trgovski ljudje, ki prihajajo iz Nemčije, se čudijo, kako naglo popravijo od bombardiranja porušene kraje. Hamburg n. pr. je bil skoro popolnoma porušen, pa vendar se je trgovina dvignila do polovice. Slovite velike tovarne za Burmeister in Wain Diesel stroje v Kodanju, ki so bile porušene v januarju, so sedaj zopet v polnem obratu. Tudi Gdansk se je že skoro popolnoma popravil.

Mnogo pa bo odvisno od tega, kako bo nemški narod prenesel letošnjo zimo, ki bo najbrže zelo ostra. Goering je sicer nekoč rekel, da nemški narod ne bo stradal, četudi vsi drugi narodi lakote umirajo, toda prav gotovo Nemčija ni preveč založena z živežem in drugimi življenjskimi potrebščinami. Nemci bodo tedaj čez zimo okusili mnogo pomanjkanja, kar jih bo zelo potrla in bo vsled tega zelo trpela morala. In če bodo med narod prišla še žalostna poročila o velikih nemških porazih na ruski fronti, tedaj tudi najtrdnější Nemec ne bo mogel zdržati; padel mu bo pogum, zapustila ga bo potrpežljivost in lotil se ga bo obup. Z obupom pa tudi pade domača fronta, pa če je še tako trdna.

Borovniški Viadukt

(Ta članek o Borovniškem mostu je bil napisan še pred sedanjo vojno. Tekom vojne vihe so slovenski partizani na mostu vstavili vlak, ki je vozil več sto Slovencev v Italijo v ujetništvo, so razorožili stražo 40 italjanskih vojakov ter slovenske ujetnike osvobodili. Iz masčevanja so nato Italijani navalili na Sodražico in jo porušili. Pozneje je bilo poročano, da je bil most razstreljen, da pa so ga Italijani zopet zasilno popravili. — Op. uredni.)

Borovniški most je bil trd je v naslovu članka. Prizemeljski stebri borovniškega mostu so zgrajeni iz močvirnih in težkih kamenitih blokov. Še danes živčijo edini vir — upokojen železniški čuvaj — mi je pripovedoval o voznikih, ki so prevajali o grozne kamnite sklade iz presrečnih kamnologov v Borovnico. Z veseljem in natančno stjo je opisoval veseli dogodek, ko se je vozil cesar privrke z vlakom preko mosta: "Kdo te je ustvaril?" "Ves je bil v zelenju in na parapekih zidovih je gorelo na tisoče lučic, ki so vplivale v večernih urah bajno na ozromni sklad zidovja," nadaljeval čil starček ko si je privezal dušo z dobrim virčkom.

Oboki prve in druge etaže so zgrajeni iz opeke, ki so jo pripravljali na licu mesta. O točno poznano, če je imenovani gradbenik zidal takrat tudi enega največjih evropskih železniških objektov. Le en sam vir nam je na razpolago v katerem je navedeno ime graditelja borovniškega mostu. V Štajerskem Gradcu je živel pred leti inž. Reinhold Eis.

Temu so rodbinski člani ob njegovi visoki življenjski obletnici spesnili prirodno pesmico, ki ga slavi kot ustvaritelja močvirne stavbe. Naj mi bo dovoljeno, naj citiram dve kitici obidobne našitke, ki se je glasila v izvirniku:

Beim Bau der Karstbahn
hat er
Erfolgreich operiert
Als Ingenieur des Staates
In Franzdorf reussiert.
Was er den grossen
Meistern
Der Technik abgezuckt,
Beweist fuer alle Zeiten.
Sein Werk, der Viadukt.

Te skronne vrstice, ki so gotovo le bolj izvir prisrčnosti, kakor pa pesniškega polenta, nam kažejo vsaj nekoliko smeri, kdo naj bi bil "oče" po nosnega borovniškega mostu.

Z vsa gotovostjo trdim, da zgradba odnosno premostitev borovniške doline kakor tudi poaganje železnice preko ljubljanskega barja pri takrat poznanih tehničnih znanjih in sredstvih, ni bila lahka stvar.

Več odredov pionirjev je raziskovalo teren v okolici Logatec Raketa. Postojne in dalje v no tranjem predelu, na katerem naj bi bilo najugodnejše položiti prago ter preriti skozi trde kraške skale do Jadrana. Mnenja sem, da so bile preizkušnje težke, kajti v poznejših letih je nastala nova zamisel: izozgniti se vsem ugotovljenim težkočam ter speljati prago mimo Ljubljane ob Savi proti Gorenjski mimo Medvod in Škofje Loke po Poljanski dolini v korito Idrije in od tu dalje proti Gorici in Trstu. Ko so ljubljanski pridobitni krogi, trgovci in drugi interesi zvedeli o teh načrtih, o bojkotu kranjske prestolnice, so nabrali skoro milijon goldinarjev ter jih stavili na razpolago državni blagajni, če dobi mesto Ljubljana vsaj v neposredni bližini svoje postaje. Takrat so se pojavila zopet nova trasa preobektirane prage prav po trasi sedanje lokalke Ljubljana—Vrhnika. Od tu naj bi se spenjala železnica proti Logatcu, po načrtih in navstvih, ki so nam ostali še ohranjeni. Ohranjeni nam je ostalo šest različnih variant in načrtov, ki dokazujejo razmišljanja pred končno in definitivno odločitvijo za sedanjo traso.

Skoraj sem zašel na stranpota. — Ostanimo pri tem, kaj

čal trdnost opeke v toliki meri, da je bila varnost prometa z norma/zo brzino s tako težkimi stroji in s tako hitrostjo ogrožena.

Pazljivo oko odgovornih činiteljev pri progovzdrževalnih sekcijah se ni varalo pri raznih pregledih objekta in neprerestanih zboljšavah in izmenjavah opeke, da v notranjosti zaradbe viadukta preveč popušča trdnost materiala. Posebno malo odpornosti je pokazala v notranjosti obokov se nahajajoča stara mokra opeka. Tudi snhi stari gradbeni material ni bil dosti boljši. Preiskave v domači preiskovalnih zavodih so pokazale nezadostno tlačno trdnost. Toda nikdo ni kos nalogi, da bi se mogel pri istočasnem temeljenju zboljšvanju in izmenjevanju obokov vršiti tudi istočasno neoviran vlakovni promet preko njih.

Poleg navedenih notranjih "boleznih" trpi borovniški viadukt tudi na boječinih v "nozlah" Nekoliko resnice so res napisali o tem časopisi. Pretiravali so, ko so poročali, da trpijo rosti nosilnih stebrov zaradi osuševanja ljubljanskega barja.

Zato so se odločili strokovnjaki za odvod proge med Preserjem in Borovnico. Treba se je izogniti prehoda od brege Planine in Trebovnika preko pol kilometra široke doline nad tokom potoka Borovniške ter speljati prago okoli vasi Borovnice, tako da preide bedišča zamšljena trasa v sled tirov obstoječe proge v bližini sedanje postaje Borovnice z nadaljevanjem proti Verdu, Logatcu in Raketu.

Po zamisli inženjerjev, naj bi se odcepila nova proga neposredno za železniškimi mostom preko Ljubljane v bližini sedanje postaje Logatec in Preserju. Trasa to ubere na desno, tako da je obstoječa

(Nadaljevanje na 4. str.)

RAZGLLEDNIK

Zakaj je Mussolini napovedal Franciji vojno?

Ko so Nemci prebili Maginotovo črto pri Sedanu in je kmalu nato francoska armada kapitulirala, je bil Benito Mussolini trdno prepričan, da bo Nemčija v sedanji vojni zmagala. Tedaj se je v njegovem patriotičnem sre zahtelo, da bi bila te zmage tudi deležna Italija in sam bi po zmagoviti vojni na čelu svoje armade kot Cesar prihajal v Rim in ljudstvo bi divje kričalo: "Eviva il duce, eviva Cesare!"

Kako lahko se bo proslavil, ovekovečil; kako lahko bo Italijo ovenčal z zmagoslavno glorio! Hitler se bo boril in zmagal bo; Italiji se ne bo treba mnogo boriti, pa vendarle bo deležna zmage.

To je junaskeemu duceju rojilo po bolnih možganih, ko je ležala Francija zlomljena na tleh.

"Franciji je treba napovedati vojno in zmaga je naša!" si je mislil.

Sklical je fašistični visoki svet ter mu razložil svojo namero. Ministri in drugi člani fašističnega sveta so mu odsvetovali. Sam njegov zet, vnanji minister grof Galeazzo Ciano je bil proti napovedi vojne Franciji.

Mussolini pa se je vztrajal, roki je zabodel v bok, iztegnil svoje veliko čeljust in je srdito, skoro zakričal, da je odnevalo no dvorani:

"Imeti moram nekaj deset-tisoč mrtvih, da bom mogel sedeti pri mirovni mizi!"

In navzdol protestu večine svojih ministrov je sam na svoj roko Franciji napovedal

vojno in ji je svojo armado vrgel v hrbet.

Fašistična armada je zasedla Nizo in nekaj francoske obal ter Korziko, toda Mussolini ni imel desetisoč mrtvih. Zaradi tega menda tudi ne bo imel sedeža na mirovni konferenci.

Razorožitvena konferenca

Jaz bi bil za to, da je čimprej in še pred končano vojno sklicana razorožitvena konferenca.

Kako je to sploh mogoče?

Ker mislim pri tem na domačo varnost, bi predlagal, da ta razorožitvena konferenca razpravlja o razorožitvi otrok izpod osmega leta, kajti dan za dnem vidim, kako se taki otroci do zob oboroženi peče po praznih staviščih, se skrivajo za zidovi, za deskami, ali za kajim vozom ter merijo s svojimi revolverji in puškami na "sovražnika."

Mali, sedem let stari Willie spi v revolverjem, ž njim pride k zajtrku, pozneje pa ves dan vodi hvoje tovarise k napadem. Poleg njega z leseno puško je vedno pet let stari Jackie kot njegov pridojček, triletni Jerry pa vleči za seboj kanonček, tank in ladjo za aeroplane, Celjo poldrugo leto stari Johnny se igra v pesku z vojniki in aeroplani.

To bodo nekoč dobri vojniki, ker se že tako zrodaj vežbajo z moralnim orožjem! Tudi v poznejših letih jim bo kakoršnokoli orožje, posebno pa revolver, največje veselje.

Toda vojne bo prej konec, kot pa bodo dorastli do vojaške starosti. Orožje pa jim bo tako prešlo v meso in kri, da ga bodo imeli vedno v rokah. In ko bodo v fantovskih letih, jim delo ne bo mar, temveč si bodo z orožjem poiskali pokle in bodo gangsterji, vlomilci, roparji in morilci.

Zato bi predlagal, da je čimprej sklicana razorožitvena konferenca, ki naj razoroži domačo, ali boljše rečeno, hišno fronto.

Kako rad . . .

Ko bi se mogel danes na kak način Hitler izvleči iz vojne, stavim, da bi z velikim veseljem med prvotne delničarje korporacije naddelovka razdelil smodnjik in bombe in vse, kar ima kaj opravka z vojno.

Mladina pleše

V Salt Lake City, Utah je policija tekoma šolskega pouka zaprla gledališča, kegljišča in plesišča, ker so šolarji in šolarice izostajale iz šole. Toda plesaljelni šolarji še vedno zamenarjajo šole in plešejo doma, ker so stariši na delu.

— I. H.

Studenec Blagoslova!

300 SVETIH MAŠ LETNO, za žive in mrtve žlane Mašne Zveze. Glasarica za vsako osebo žive ali umrlo 25c. (Nikdar ni potreba obnoviti.) Upišite Vaše sinove vojske.

DRUŽBA SV. PETRA KLAVERJA za afrikanke mlajone Department G
3624 W. Pine Blvd., St. Louis 8, Mo.

SONART REKORDI

Lepa Melodije!
St. M571 - Na Martjanca, polka
Kje so moje ročice
Marička pegla - polka
Daqueneo University tamburica orkester
St. M575 - Terezinka polka
Na planincu - valček
Jerry Koprivšek in orkester
Za to, čemu in čemu plati se obrnite na: JOHN MARSHALL, Inc., 465 W. 42nd St., New York

Get in the Fight - Work At WRIGHT

Get Your JOB through the NEW

WRIGHT EMPLOYMENT CENTER

on

TIMES SQUARE

MEN

Husky men wanted now for good-paying foundry jobs

WOMEN

will be needed later for machine jobs

WRIGHT AERO TO BUILD SUPER-BOMBER ENGINES

PATERSON, N. J. — Engines built by the Wright Aeronautical Corporation will power the Boeing B-29 super-bomber, it has been announced by General H. H. Arnold, commanding the Army Air Forces.

Built in utmost secrecy, the new super-bomber was described by General Arnold as so powerful that it is "as far ahead of the B-17 and B-24 as they were beyond pre-war bombers." Now ready for tests, and soon to go into combat, the complete details of the B-29 and its Wright engines are still restricted.

Thousands of Wright workers in foundries, machine shops, assembly departments and test cells have stepped up their production of engines for this plane, which will have a "substantially

YOU can help build the famous Wright Engines for the new Super-bombers.

Come in and see the Engine Display Exhibits at the new

WRIGHT AERONAUTICAL CORPORATION

EMPLOYMENT CENTER

BROADWAY AT 46th STREET
2nd floor — Entrance on 46th Street

Essential workers need release statement

NOČEM PLAČATI VEČ KOT
NAVIŠJE URADNE CENE!
NE SPREJMEM RACIONIRANIH
ŽIVIL AKO NE ODDAM ZNAMK!

Vesti iz slovenskih naselebin

Dopisov brez podpisa in oznobe ne priobčimo. Dopis na štirih strokicah naj bo v našem uradu najkasneje v sredo zjutraj.

Dopis se nam vedno dobrodoči, ker zanimajo vse naše čitatelje in se z njimi naši rojaki taborek med seboj pogovarjajo.

ZABAVA MLADINSKEGA KROŽKA V B'KLYNU

V nedeljo bo že poteklo eno leto, odkar je bil ustanovljen Mladinski krožek in sicer pri društvu "All Americans" št. 580 SNPJ. Ob ustanovitvi je štel krožek osem članov, danes jih ima 18. Društvo apelira na vas, starše, da vpišete vaše otroke v Mladinski krožek. S tem postanejo člani dobro stoječe napredne, predvsem slovenske organizacije. Zdej, ko jih je zadostno število, si bodo ustanovili kakšni šport, kateri jim bo najbolj po volji, da bodo imeli dovolj zabave in Jednota jim bo pomagala v gotovem stroške. Je neobhodno potrebno, da so naši otroci pri slovenskih društvih, kajti s tem ostanejo med nami. Ali če jih kdaj usoda zanesa na potovanje, kamorkoli pridejo, je gotovo, da najdejo SNPJ, tako rekoč svoje prijatelje, ki se strinjajo za eno in isto idejo, kar je velikega pomena, če je človek zdoma.

Imeli smo že veliko slušajev pri All Americans. Če od vseh strani Zdr. držav smo imeli naše člane vojake, ki so bili veseli, da so dobili svoje ljudi v mestu kot je New York. Kot že omenjeno, v nedeljo priredijo prvo obletnico obstoja z lepim programom, večina članov samih. Pripravljeno so z dobro igro, petjem in plesom. Ob tej priliki bo prisoten direktor mladinskega oddelka, brat Mihael Vrhovnik iz Chicaga. Prinesel bo s seboj slike, ki smo jih nekaj od teh že videli lansko leto. Slike so vse v barvah, vzete po vsej Sloveniji in v Ameriki. Lansko leto se nam je pojavilo več nepričakovanih govornikov, za to ni bilo mogoče videti vseh slik. To bomo skušali sedaj popraviti, da bo program kar mogoče kratek, da bo dovolj vsi videti kar največ mogoče. Za popolnejši program se nam je odzvala naša nožrtvovalna in dobro znana Miss Ann Kenie, ki je pripravljena vselej in vsaki čas pomagati pri vseh prireditvah. Ann veliko pripomore za slovensko pesem, zato ne pozabite na njen koncert, ki ga priredi v nedeljo 12. decembra in s tem ji pokazemo, da smo ji hvaležni in da je podpiramo kot Slovenko.

Naj se omenim, da smo pred kratkim obhajali rojstni dan našega dobro znanega Ludvika Mutz. Pri dobro obloženih mizi smo se spomnili tudi naših trpečih v Evropi. Na vzpodbudo Mr. Drganca smo nabrali 8 dolarjev za SANS. To bi priporočali vsem, kadar se zberete v veseli družbi, spomnite se na svoje v starem kraju; še tako majhen dar jim bo v pomoč. Bog naj povrne vsem!

Tebi Ludvik pa še mnogo let da bi bil vstrajal se za napredek za narodno zavest in pesem slovensko.

Torej ne pozabite v nedeljo 21. novembra ob 4. popoldne v Slovenskem domu v Brooklynu. Pridite ob času, da se program prej začne, kajti s tem da pridejo ljudje pozno, se zelo veliko lepega časa zamudijo. Za obilen noset se priporoča za Mladinski krožek št. 50 SNPJ.

Mrs. Frank Padar, Brooklyn, N. Y.

ZLATA POROKA

Poročam vam, da sva z mojo soprogo obhajala izvanredno slavnost, petdeset let zakon ske zveze z veliko udeležbo 180 svatov in moje družine. Zares je bila lepa slavnost. Nisem vedel, da imava z mojo ženo toliko prijateljev, ki so prišli od blizu in daleč. Vsem navzočim se zahvaljujem jaz in moja žena in cela moja družina za čepa darila ter posebno veliki "cake" ki je predstavljala 50 let našinega zakona. Jaz in moja žena ne moreva vs ga poplačati, toda kolikor moreva ob kakšni priložnosti, bova radevolje storila. John in Helena Vojska Belle Vernon, Pa.

Ne pozabite krvavečega naroda v domovini! — Pošljite Vaš dar še danes Slovenskemu Pomožnemu Odboru.

"ODPRTA NOČ IN DAN SO GROBA VRATA"

V Youngstown, O. je dne 27. oktobra umrla Mrs. Rose Vukovich, stara 61 let. Zapuščica sina in hčere.

V Struthers, O. je pred nedavnim umrla Frances Jelič, v starosti 48 let in doma iz Ljubljane. Tukaj zapuščica moža, dva sinova (eden je pri vojaki) in tri hčere, v Clevelandu pa brata in dve sestri.

V Lorain, Ohio je 20. oktobra umrl Peter Mestek, star 70 let in doma iz Martinjaka pri Ribnici. Zapuščica žena, dva sinova pri vojaki, tri hčere in strica.

V Milwaukee, Wis. je dne 2. novembra umrl Anton Kres, doma iz Trebelna na Dolenjskem. Zapuščica žena, 80 letno mater in očina.

V Pueblo, Colo. je pred kratkim umrla Katarina Jelovec, v starosti 61 let in doma iz Poljan nad Škofjo Loko. V Ameriki je bila 42 let. Zapuščica moža in šest hčera.

V Ambidge, Pa. je pred dnevi umrl Joseph Peč, star 70 let in doma iz Srebrnice pri Novem mestu. Bil je star

LEP USPEH SANS-OVEGA SHODA V OLEVE-LANDU

Kakor poroča clevelandška "Enakepravnost" v svoji ponedeljkovi številki, je bil shod, ki so ga priredili tamošnje podružnice SANSa, nad vse za dovolj uspeh, ki je bil v resnici veličastna manifestacija za svobodno Jugoslavijo.

Na shodu je bil glavni govornik Louis Adamič in poleg njega so nastopili še drugi govorniki, med temi Etbin Kristan, predsednik SANSa, dalje bivši jugoslov. minister Sava Kosanović, ki je dejal, da Slovenec, Srbe in Hrvate družijo v skupni borbi za osvobodjenje ideja svobode in zato tak narod ne more nikdar umreti — on je nesmrten.

Adamič je narod navdušen, ne pozdravljen in ga tekoni govora mnogokrat prekinil z odobravanjem. Govoril je v slovenskem jeziku.

Na shodu se je nabralo 1.235 dolarjev prostovoljnih prispevkov za SANS, o katerem je predsednik Kristan dejal da je močnejši kot kdaj prej. Mnogo vrata, ki so nam bila prejavna, so nam zdaj vsa na stoji odprta. — Je dejal Kristan ki je tudi omenil, da vladni krogi v Washingtonu ki nas prej niti niso, sedaj nam pošljajo za informacije z naše strani.

SMRTNA KOSA

V Maspeth, L. I. je na svojem domu po dolgi in mučni bolezni v ponedeljek preminul sotočno znani rojak George Jaklič. Podel je raku. Star je bil 62 let in doma je bil od Kočevja. Poleg žene zapuščena dve odrasle otroke.

Bedi mu blag spomin, njegovi družini pa naše sožalje!

V La Salle, Ill. je umrl za smrtnimi poškodbami na glavi Sgt. Charles Makar, ki jih je dobil nekje v Evropi. Tako pravi uradno poročilo. Pokojnik je služil v armadi kot tehnik v oddelku za opremo.

WAR BONDI KOT BOŽIČNA DARILA.

(OWI) — War bondi in znamke, so najboljše in najbolj prisrčno darilo za Božič 1943. War bondi so darilo, ki "ima bodočnost" kajti kdorkoli jih dobi v dar, bo mogel izpolniti ono svojih želja o priliki božičev, katere bomo doživeli v časih miru, ki so pred nami. Veak posamezni War bond, ka terega kupimo v dar svojim dragim, pa je obenem darilo našim vojakom in državi — prav tako kot za onega, ki darilo dobi. Zato pa — naložite svoje dolarje v War bonde, da bodo mogli iti v boj in pomagati ohraniti cene na nizki stopnji. Ta Božič je naša osebna dolžnost, da dajemo božična darila, ki bodo imela čim več smisla. Ako dajemo v dar War bonde, bomo tej svoji odgovornosti zadostili na najboljši način.

POTREBUJEMO SLAMNIKARICE IZKUŠENE DELAVKE ZA ŠIVANJE SATUEN BRAID DOLGA SEZONA

Dosti kit "Braid" slame in veliko dela. Stalni mašinist. Najboljše cene. Oglasite se pri: LEPMAN BROTHERS CO. Marshfield Ave in Harrison St. Chicago, Ill.

SKLEPNIH MIŠICAH DOBITE PAIN-EXPELLER

Od leta 1867... Zanesljiv liniment za družino

ZABAVA ZA SANS V CHICAGI

Bilo je že poročano, in potrebno je, da sporočimo še enkrat, ker to je zadnji teden pred veliko priredbo, katero smo aranžirali člani podružnice št. SANS. Torej prihodno soboto zvečer pridimo vsi na prireditev! Zabava bo izvrstna kot po navadi na North Side. Če omenimo, da imajo članice kluba "Bled" in društva 86 SNPJ, katere so tudi vse članice podružnice SANSa. Vso kuhinjo v oskrbi, je to ganeja, da bo vse fino, — kaj vse bo — je njihova tajnost. Ma'no smo ovohali, da bo dovolj potic, za kar se že kosajo, katere bodo spekle boljše in še obilo drugih dobrot. Ravno tako imamo pripravljeno za vse drugo najboljšo. Skušali bomo zadovoljiti vse Itrala bo naša domača godba Gradišek-Omerza. Zagotavljamo vam, da vam bo zelo žal, ako ne pridete v soboto zvečer na to veselico; lepe domače zabave bo za vse dovolj.

Ampak to ni glavno, namen je prireditve je, da zberemo čim večjo vsoto za naše trpeče v stari domovini — ves prebitek je namenjen za to. Sedaj je čas, da se potrudimo. Po poročilih, katero čitamo dnevno, ne bo več dolgo, ko nam bo mogoče imeti direktno zvezo z našimi ljudmi v stari domovini in za ta čas moramo kar največ mogoče imeti pripravljeno pomoč — gnetno, kakor tudi za politično delo, ker nam je tako v tem kritičnem času potrebno. Ali čitate ravno sedaj, kako delujejo Italijani da bi obdrželi vse, kar so si nakradili pred to vojno? Zato moramo tudi mi napeti vse sile

Torej se vidimo v domači družbi v soboto zvečer 20. novembra v Fleinerjevi dvorani 1638 No. Halstead St.

Za odbor, John Turk, Chicago, Ill.

ZADNJE Vesti

ANGLEŽI IZGUBILI OTOK LEROS

Vrhovno poveljstvo na Bližnje vzhodu je iz Kaira sporočilo, da so se Nemci po vročih petdnevnih bojih z Angleži in Italijani polastili otoka Leros v Dodekaneškem otočju. Zavezniki otoka niso mogli zdržati proti neprestanemu 24-urnemu obstreljevanju iz zraka, medtem pa so Nemci izkrevali z ladjih in s padali. — Bitka, ki se je pričela v petek, ko so se Nemci izkrcali na otoku, je bila sinoči končana. To je že drugi otok v skupini Dodekaneških otokov, ki so se ga Nemci polastili v treh tednih. Prvi otok Kos so zavzeli 26. oktobra.

BOJI V ITALIJI

Ameriška in angleška peta armada generala Clarka je nazvala hudemu dežju in mrzlemu vetru naskočila nemške utrbe ob zapadnem koncu fronte ter zopet zavzela nekaj zemlje, ki jo je izgubila severozapadno od Venafra. Ti kraji leže na gori Croce, ki obvlada glavno cesto proti Rima nekoliko milj proti zapadu.

SPOR MED MADŽARSKO IN RUMUNSKO

Odnosaji med Madžarsko in Rumunsko se zelo naglo bližajo krizi. Madžari zelo utrjujejo svojo južno mejo ter pošiljajo na fronto vojaštvo in mehanski rano orožje. Kot pravi poročilo iz Kaira, je Madžarska poslala Rumunski zelo ostro noto, v kateri ji grozi s oboroženo silo, ako Rumunsko takoj ne preneha preganjati madžarske narodne manjšine v rumunski Transilvaniji.

VABILO NA PRVO OBLETNICO MLADINSKEGA KROŽKA "JUNIOR ALL AMERICANS" No. 50 SNPJ. Brooklyn, New York

V SLOVENSKEM NARODNEM DOMU 253 IRVING AVE., BROOKLYN, N. Y.

V Nedeljo, dne 21. NOVEMBRA, 1943

Začetek ob 4. uri popoldne.

Program bode jako zanimiv!

Slavnostni govornik, MIHAEL VRHOVNIK, direktor Mladinskega oddelka SNPJ.

SNPJ. FILMI iz SLOVENIJE in AMERIKE (v barvah)

Sopran solo: ANN KEPIC

IGRA — PETJE — TAP DANCING

Po programu izvrstna godba za ples.

VSTOPNINA 50 CENTOV

AMERIŠKA VLADA NAROČILA ADAMIČEVO DELO ZA VOJAKE

Armada Združenih držav je vršil v Slovenskem narodnem domu v Clevelandu, je predsednik Leopold Kushlan, kot odgovor na klevete in natočevanje, ki ga širijo razni protislovenski elementi v naši javnosti, podal naznanilo, da je vojni department Združenih držav naročil in natisnil 225 tisoč izvodov Louis Adamičeve knjige "The Native's Return", ki je bila napisana pred desetimi leti.

V tej znameniti knjigi je Adamič opisal vtipe iz Slovenije in Jugoslavije ob priliki svoje obiska v svoji rojstni domovini.

Priloženo vam pošiljam znesek \$6.00 kot obnovitv naročnine za Glas Naroda in pri tem pozdravljam vse čitatelje "Glas Naroda", posebno pa moje prijatelje v Valley, Wash. S spoštovanjem.

A. Mlekush, Moon Run, Pa.

POZDRAV PRIJATELJEM.

Priloženo vam pošiljam znesek \$6.00 kot obnovitv naročnine za Glas Naroda in pri tem pozdravljam vse čitatelje "Glas Naroda", posebno pa moje prijatelje v Valley, Wash. S spoštovanjem.

A. Mlekush, Moon Run, Pa.

45-LETNO PREISKUŠNJO

IMA

AMERIŠKA BRATSKA ZVEZA

AMERICAN FRATERNAL UNION

ELY, MINNESOTA

KI IMA

25,000 ČLANOV IN TRI MILJONE

DOLARJEV PREMOŽENJA

Organizacija je zanesljiva, nepristranska in zelo priporočljiva zavarovalnica. Zavarujte sebe in svoje otroke pri Ameriški Bratski Zvezi, ki vam nudi poljubno zavarovanje proti bolezni, nesrečam in smrti.

Ako je društvo A.B.Z. v vaši naselebin, vprašajte krajevnega tajnika za pojasnila, če ne, pišite na glavni urad, Ely, Minnesota.

Molitveniki

To je zadnja zaloga in v omejenem številu. Zato priporočamo, da kdor si še li nabavi slovenski molitvenik, naj to sedaj stori.

Slovenski:
KVIŠKU SRCA (Štev. 415) 2 1/2 x 3 1/2 inčev; 224 strani. Cena 75c

RAJSKI GLASOVI
(Štev. 355) 2 1/2 x 3 1/2 inčev, v belim celolidu; 394 strani. Cena \$1.—

Angleški:
KEY OF HEAVEN (Štev. 355) 2 1/2 x 3 1/2 inčev, v belim celolidu; 394 strani. Cena \$1.—

Slovenic Publishing Company 216 W. 18th St., New York 11

SKLEPNIH MIŠICAH DOBITE PAIN-EXPELLER

Od leta 1867... Zanesljiv liniment za družino

POTREBUJEMO SLAMNIKARICE IZKUŠENE DELAVKE ZA ŠIVANJE SATUEN BRAID DOLGA SEZONA

Dosti kit "Braid" slame in veliko dela. Stalni mašinist. Najboljše cene. Oglasite se pri: LEPMAN BROTHERS CO. Marshfield Ave in Harrison St. Chicago, Ill.

45-LETNO PREISKUŠNJO

IMA

AMERIŠKA BRATSKA ZVEZA

AMERICAN FRATERNAL UNION

ELY, MINNESOTA

KI IMA

25,000 ČLANOV IN TRI MILJONE

DOLARJEV PREMOŽENJA

Organizacija je zanesljiva, nepristranska in zelo priporočljiva zavarovalnica. Zavarujte sebe in svoje otroke pri Ameriški Bratski Zvezi, ki vam nudi poljubno zavarovanje proti bolezni, nesrečam in smrti.

Ako je društvo A.B.Z. v vaši naselebin, vprašajte krajevnega tajnika za pojasnila, če ne, pišite na glavni urad, Ely, Minnesota.

Obiščite Slovenske Prireditve! VASA NAVZOČNOST PRIPOMORE NE SAMO K FINANČNEMU, PAČ PA TUDI K DRUGIM ZABNEMU USPEHU. DRUŠTVA POTREBU JEJO SODELOVANJA NE SAMO SVOJH ČLANOV, TEMVEČ SPLOŠNE SLOVENSKE JA VNOSTI.

POD SVOBODNIM SONCEM

ROMAN - Spisal: F. S. FINZGAR.

58

"Izvedi varno, brez hrupa! Debodi zanesljive ljudi! Ko se stvar izvrši, pošlji na vse kraje tekače, češ, naj ulove ubeglega Slovena! Pojdi!"

Azbad se je čudil Teodori, ker je bila nenavadno dobre volje. Ko se je sklonil, da bi ji poljubil nogo, ga ni utegnila čakati, ampak je ponovila:

"Pojdi, izvedi varno! Nagradim te!"

Hitro je izginila iz sčbe in se napravila skozi dvorane k Upravdi.

Justinijan je slonel sam na trdem stolu pred mizo, na kateri so bili kupi sodnih listin. Premišljal je zapletene pravde in pisal sam razsodbe na listine.

Ko je vstopila Teodora, se je je vidno razveselil. Vstal je in hitel k njej ter jo iskreno objel. Ali odstopil je naglo in ji zrl z vprašujočim pogledom v utrujeno lice.

"Kaj se je zgodilo moji edini, vsvetvi, da je njeno lice dožlo, da ginejo rože življenja?"

Teodora se je stisnila k njemu, mu rahlo položila roke krog vratu in rekla:

"Če trpiš ti, despot, ali naj se veseli ona, ki edina čuti s teboj? Odkar sem brala žalost na tvojem obrazu, ker nisi mogel ogrniti v svilo stano svoje zveste Teodore, se je zarigala žalost v mojo dušo in nisem spala, nisem se veselila, dokler mi ni sveta Modrost razsvetlila dušo!"

"O, ti predobra! Ti edina!"

Justinijan jo je vnovič objel in poljubil.

"Govori, despojna! Vem, da je velika tvoja misel, katero ti je vdihnila božja Modrost," ozrl se je hvaležno skozi okno proti cerkvi svete Sofije — "in despot jo izvede, da je bo veselo nebo in jo bo blagovolja zemlja!"

Sedla sta nato na preprost divan in perzijskega usnja. Teodora je nadaljevala:

"Ali se ne zdi despotu prav in pravično, da s svilo, ki jo je ustvaril Bog za one, katere je odločil na zemlji za svoje namestnike, vladarje narodov, trgijejo in gospodarijo le oni sami, ne pa umazano, nizko ljudstvo sleparjskih trgovcev? Ali se ti ne zdi, despot, to prav in pravično?"

"Velika in pravična je tvoja misel, despojna! Govori!"

"Zato naj napiše roka pravednega despota, največjega ljubitelja pravice in zakonov, kar jih je poznala zemlja in jih še spozna do sodnega dne, naj napiše roka takoj zakon, po katerem bodi svila monopol, edina last in pravica despota, za katerega je ustvarjena!"

"Božje usmiljenje je neskončno, da mi je dalo tako despojno. Vse moje misli so omagale pred prazno blagajno, viri usihajo in moje stavbe bi skoraj obnemogle. In ob tej uri prideš, despojna, božji dan te je privedel, ena beseda, ena misel, vse je rešeno. Tvoj sužanj bi moral biti, ker nisem zasledil reke bogastva, ki se izlije v državno blagajno."

Sloki despot je zdrsnil na kolena pred Teodoro in objemal njene noge in poljubljil tenki bisnis na njenem telesu.

"Ker pa so trgovci vsi sleparji, krivičniki, ne izda in ne prodaja gotovo nihče vse svile pravični državi. Zato bo treba preiskav; protileci svetega zakona se postavijo pred sodbo in kot krivičnikom se jim zapleni njihovo bogastvo, da se z njim okostiti despot, ki osrečuje narode!"

"Tvoji modrosti ni ne konec, ne kraja," je jecljal Upravda, ki je bil resnično očaran od misli, katero mu je nasvetovala duhovita Teodora.

"Takoj izpolnim tvoje misel, v jutro se razglaši novi zakon. Nocoj priredim pir in povabim v gosti ves dvor, da dostojno proslavimo najmodrejšo na zemlji!"

Ko se je Teodora vračala od Justinijana, je kipel po njenih žilah.

"Ha, Epafrodit, ne boš več dolgo imel lepe vile. Po tvoji vili bo poleževala Teodora in drago tkanino bo teptala moja noga, ti pa pojdeš v ječo, na kamen, na gola tla, da boš premišljal do konca, kako si ponagajal despojni!"

Medtem so v Epafroditovi vili uživala radost in srečo tri stea: Irena se je okrepila od strahu, iskreno je govorila Iztoku o Resnici, o Kristu, ki otenjuje pravične in kaznuje grešnike. Zamamljen je sedel ob njej Izток. Njena govornica rau je bila glas slaveca, v njenih govornih pogledih je sanjal svojo lepo domovino, h kateri se vrne in jo osreči! Epafroditova mrzla trgovska duša se je ogrevala in začutil je vso praznoto svojega življenja, ki se mu je zdelo nenadoma silno dolgo časno in brezpomembno. Ni doživel ure, da bi ga gladila po trudnem in vročem čelu taka zvesta in vdana roka, kakor je Irenina. In sedaj je večer življenja pred durmi. Lahko si postelje z zlatom, lahko se ogreje s svilo, a kako mizlo je zlato, kako hladna ta svila! Pogrešil je na mah tisto, kar daje slovoškemu življenju slaj, uteho, smoter v boju, pogrešil je srečo, ki bi ga resnično ljubilo. Zato je sklenil, da zastavi vse, samo da pada tema dvema varovancema isto, česar sam sebi ni mogel več dati, kar je bilo zanj izgubljeni raj.

Na večer se je moral Izток posloviti; šel je nadzorovat straže. Objubil je, da se oglasi, ko se vrne iz vojašnice, ko opravi v palači, da čim dalje prebije ob Ireni.

Do vrat ga je spremil Epafrodit in ga svaril.

"Obleci močan oklep, Iztoče. Ogibaj se sumljivih senc, pripaši najostrejši nos, poveč. ti, da tudi zlatemu orlu ne zaupam."

Izток ga je slušal in storil, kakor mu je svetoval. Toda odšel je brezskrbno. Zakaj prepričan je bil, da ga ni med moštvo, ki bi dvignil zoper njega orožje. Zavrtnih napadalec se ni plašil, zaupal je konju, še bolj pa svojemu meču.

Ko se je dodobra zmračilo, je premagal Ireno spanec in Epafrodit je ukazal mir krog in krog po vili. Sam je hodil po peristilu in snoval načrte za beg.

Precej temna noč se je razgrnila na Bizanc. Vodomet v peristilu se je svetil kakor sivkasta nitka. Ko bi ga ne bilo vzdajalo šumenje, bi ga ne bil nihče zapazil. Tedaj se pri- glasi nenadoma Spiridion.

Epafrodit se je prestrašil in razveselil zaeno.

"Vedi me, gospod, v najskrivnejšo sobo. Za glavo gre, za glavo!"

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Vesti iz naselbin

O VSEM NEKAJ

Naj se tudi jaz nekoliko oglasim v Glasu Naroda, in čestitam k petdesetletnici, da bi izhajal še nadaljnjih petdeset let in imel mnogo novih naročnikov. V preteklih letih smo imeli mnogo izvrstnih romanov in kolono Petra Zgaga. Nas je vse kratkočasilo in mislim, da ga ni bilo braleca, da bi ne bral njegove kolone. Želim, da pride nadomestnik njegove kolone. Tudi Anna Krasna piše dosti dobrega čtiva, da bi bilo le kaj dosti takih posnemalk. Depisi so izvrstni in vse preberem. Ivan Bukovinski je lepo opisal kako so stare žene predle in kako so platno delale. Tudi jaz sem enkrat nesla poln jehbas fiste-ga čvina tkat. Najbolj sem bila radovedna, da sem videla tisto tkalnico, ki je platno delala. Zanimal me je dopis Lej-zeta Vidmarja, ki je tako izvrstno opisal okolice Cliff Mine. Tudi jaz sem živela tam pred 18 leti in mi je vse znano.

Sedaj so se zopet na delo vrnili tukajšnji premogarnji pod-pogojem, da dobijo zvisano plačo. Dosedaj se ni pogodba podpisana z delavsko unijo. Ako bi vlada premogovinom haronom nekoliko bolj na prste stopila, bi imeli premogarnji ne-koliko več upanja, zdaj pa ne-vedo, ali bodo dobili in koliko bodo dobili. Samo delati jih silijo komunisti Roosevelt je bil toliko dober za nas delavce, da nam je dal in spravil miho nazaj. Ko je bil prvič izvo-ljen, nam je povedal, da nam bo pomagel, kar bo v njegovi moči. Naj si tudi sami pomagamo, da bomo zopet imeli kakšno pravico mi delavci. In ravno sedaj se d'lavci tako iz-tira, da ne vedo, pri čem so.

Naj zastopuje vas urednik pa prosim, da popravite napake. S pozdravom.

Ursula Klobčar, Library, Pa.

Dopis starega naročnika

Prosím, da natisnete te moje vrstice in vam naznanim, da sem že 40 let vaš naročnik ter vam pošljem \$2,50 za nadaljno naročnino. Jako mi je žal, da ne morem nič pomagati našim trpečim v starem kraju, ker sem star 78 let in imam že tri leta revmatizem. List "Glas Naroda" pa mi je najljubši prijatelj. Dama sem iz Loskega potoka pri Rakeku.

Vas lepo pozdravim in vse naročnike.

John Painich, Austin, Pa.

BOROVNIŠKI VIADUKT

(Nadaljevanje z 2. str.)

dvotirna proga vedno na levi bočja bregov v bližini Borov-strani nove bodoče železniške poti. Proga se včasih pribli-ža, deloma pa tudi oddaljuje česti Borovnice—Podpeč ter toče br z večjih ovinkov po niz kem nasipu. Pot železnice tira dalje proti naselbinu Breg ne glede na morebitne ovire. Zara di tega bo morala pasti marsič-katera, v samoti dremajoča hiš-čica ter se izogniti bodoči tra-si in tudi nekaj hribočkov bo zrvanznih ter bo njihova se-stavnice uporabljena za bodoči spodnji ustroj. Čij, da se pro-ga čim prej povzpne do vasi Borovnice same.

Kmalu za borovniškim mo-stom na ravnini za pokopališ-čem in med Kobijevo žago pro-ti bregovom Planine je mesto bodoče nove posta Borovnice.

Od postaj e Borovnice se dr-ži proga dalje ob vznožju bre-gov. Kmalu se spusti preko potoka Borovničice ter se dvig-a z primerneim vzponom za vasio Dražico. Ko doseže po-

SLOVENSKA ŠOLA V BROOKLYN, N. Y.

O naši šoli je treba poročati precej novic, čeprav so zadnje čase naši učenci in učence pre-cej izostali od pouka, kar pa n-pamno, da bo v prihodnjih te-dnih popravljeno.

Pa sklepni Solskega odbora Združenih slovenskih društev je bilo naročenih deset Adami-čevih knjig, da se bodo naši šolarji tako lahko seznanili z njegovimi deli, ki se nanašajo na Jugoslavijo, odnosno Sloven-ijo in pa na splošne probleme nas ljencev, itd.

Mr. Adamič je k pošiljki na-ročenih knjig pridal tri, kot dar naši šoli, za kar se mu naj-lepše zahvalimo. Tudi je vse knjige podpisal in svojemu podpisu pridal željo uspeha na-ši šoli. Nekateri zdaj že čita-jo te knjige, drugi učenci, ki želijo dobiti katero od knjig na posodo za čitanje, naj se prilike poslužijo.

Glede naše božične pridedit-ve je določeno, da se vrši 19. d. cembra, torej nedeljo pred Božičem. Zelo naprošamo star-še in otroke, da skrijejo, da bo šola od zdaj naprej dobro obis-kana, ker moramo ponavljati in se naučiti kar treba za ur-gram. Prosim, ne pozabite na-to in pošljite otroke v soboto getovo v šolo, da ne bo niko-gar manjkalo.

Preteklo soboto je bila ude-

Jugoslovanska fronta

(Nadaljevanje s 1. str.)

Ako bodo imeli še nadaljne take uspehe, ter se zavestniki ne bodo zganili, da bi dali par-tizanom kakor resno pomoč, ki bi kaj zalega, tedaj bodo Nem-ci kmalu obvladali položaj v tem predelju in dobili v svoje roke vsa pristanišča in vse oto-ke ob dalmatinski obali Jadrana.

Partizanski častniki pravi-jo, da ima Tito 300,000 mož

Poročevalec novinarske a-gencije United Press, Henry T. Gorrell, pravi, da je spre-miljal angleško mornarisko po-sadko, ki je bila v nekjei ob ja-dranskem obrežju in je tako prišel v stik s partizanskimi častniki, ki so dejali, da steje-jo čete generala Tita nad tri-sto tisoč mož.

Iz visokega vojaškega vi-ra v Cairu pa je bilo podano mnenje, da Titove vojne ope-racije niso več navadno geril-sko bojevanje, pač pa dobro organizirana vojna sila, ki re-sno ogroža Nemce na Balkanu. Ta vojaška avtoriteta je izjavi-la, da vsa znamenja kažejo, da se je borba na Balkanu šele pričela.

Dečki, ki preteklo soboto niso našli ničeltnice v Domu naj vedo, da je morala radi ne-kaj važne zadeve na banko — ko pa je prišla v Dom, so fan-tili že na kakej čevljarje in bila samo osam minut pozna. Naj to-rej pridejo gotovo to soboto.

Anna P. Krasna.

NAZNANILO in ZAHVALA

Z žalostnim srcem naznanjamo, vsem sorodnikom, prijateljem in znanecm, tužno vest, da nam je kruta smrt iztrgala iz naše srede, ljubljeno soprogo, mater, hčerko in sestro —

FRANCES ANNA McCLAIN (rojena Peterka)

v starosti 32 let. Rojena je bila v New Yorku. Pokojnica je bila šest mesecev v blagoslovljenemu stanu, nakar se je morala podvreči operaciji na slepiču in nato se je pridružila še pljučnici, in vse to jo je spravilo v prezgodnji grob. Še prvo oktobra nedeljo, je vsa vesela priskakljala s svojo družino častitaj svojem priletnemu očetu k rojstnemu dnevu. Na vprašanje, kako se počuti, je odgovorila: "Še nikoli boljše!"

Najlepša hvala prečastiti duhovščini za opravljeno sv. mašo in cerkvene obrede. Osobito se zahvaljujemo Father Hart-u in Father Jessberger-ju, ki sta jo spremlila na pokopališče in vsem g. duhovnikom, ki so molili ob njeni krsti. Posebno naj Bog poplača Father Hart-a vojaškega kaplana, kateri je čel in molil ob njeni mrtvaški posteli, od ene ure ponoči do polsedih jutraj, ko je izlilnila svojo mlado dušo. Hec, prvi apostol Kristusov!

Zahvaljujemo se tem potem vsem, ki so jo prišli pogledati na mrtvaškem odru, vsem, ki so nam bili v tolažbo in pomoč v najbrid-kejših urah našega življenja.

Stotero naj Bog poplača vsem, ki so darovali za sv. maše in vsem za prekrasne vence, vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti, ter vsem, ki so dali na razpolago svoje automobile. Še enkrat vsem Bog plačaj!

Ker je njen mož Ensign pri U. S. Maritime Service v Manhat-tan Beach, N. Y., je bila pokopana z vojaško častjo.

Zalujoči ostali:

FRANKLIN J. McCLAIN, soprog;

GLORIA ANNE, hčerka;

FRANCES IN FRANK PETERKA, starši;

FRANK PETERKA, Jr., brat; MARIE VELEPEC,

JOSEPHINE CASH, KRISTINA HOLSCHEK, sestre;

JERA PETERKA, teta; FRED, JOHN, WILFRED, vsaki;

VALENTINA, svakinja.

Glendale, L. I., N. Y., 11. novembra, 1943.

Pametno priporočilo

Newyorskí list "Post" je prinesel te dni kratek uvodnik v katerem je izrečeno mnenje in priporočilo, da bi se v bodo-če dne 5. novembra praznova-poleg dneva premirja tudi poraz izolacionistov v Ameri-ki—ta poraz so namreč dožive-li, ko je senat 5. novembra le-tos odglasoval, da bo podpiral svetovno organizacijo za mir. — Dan premirja se sedaj pra-lo pogleda premirja tudi zanje 11. novembra.

ČITATELJEM je znano, kako se je vse podražilo, in ravnotako tudi tiskovni papir in druge tiskar-ske potrebščine. Da si rojaki zasigurajo redno določiljanje lista, lahko gredo upravništvu na roke s tem, da imajo vedno, če le mogoče, vna-prej plačano naročnino. **ALI NE BI OBNOVILI SVOJO NAROČNINO ŠE DANES?**

KNJIGARNA Slovenic Publishing Company

216 West 18th Street New York City

<p>Andrej Ternovec
Spisal Ivan Albrecht
Cena 50 centov</p> <p>Filozofska zgodba
Spisal Alojz Jirasek
Cena 50 centov</p> <p>Ko smo šli v morje bridskosti
Spisal Rev. K. Zakrajšek
Knjiga pripoveduje, kako je Hitler nastavljal limonice in zanjke in pripravil "strup" za Jugoslovane in njihovo dr-žavo še dolgo prej kot jo je napadel.
Knjiga je v platnu vezana in im- 207 strani.
Cena \$2.—</p> <p>Sedeči državljani naj naročijo knjige —
"HOW TO BECOME A CITIZEN OF THE UNITED STATES" V tej knjigi so vam pokazane in nakoli na naseljenca.
Cena 35 centov</p> | <p>Listki
Spisal Ksavar Meško: 144 str.
Cena 70 centov</p> <p>Malenkosti
Spisal Ivan Albrecht
Cena 75 centov</p> <p>Živi izviri
Spisal Ivan Matičič
Knjiga je svojevrsten pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v trinajstih dolgih po-glavjih opisanih trinajst rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do današnjega dne.
18 poglavij — 413 strani
V platnu vezano
Cena \$2.—</p> <p>Državljanški priručnik
(V slovensčini)
Knjizica daje poljudna uvodila, kako postati ameriški državljan.
Cena 50 centov</p> | <p>POUČNI SPISI
Angleško Slovensko Berilo
(F. J. Kern) — Vezana knjiga
Cena \$2.—</p> <p>Govedoreja
Spisal R. Legvart. 145 strani s alkami.
Cena \$1.—</p> <p>Knjiga o dostojnem vedenju
111 strani.
Cena 50 centov</p> <p>Mlekarstvo
Spisal Anton Pevc 8 alkami, 168 strani. — Knjiga je namenjena v prvi vrsti za stav-bno, umetno in strojno ključav-nikarstvo ter železolarstvo.
Cena \$1.—</p> <p>Ako naročite knjigo, priložite k naro-čilu U. S. oziorna Canadian Money Order za omenjeno svoto. Manjše svote, lahko pošljete v U. S. znanhah po 2. oziroma 3 cente.</p> |
|---|--|--|